

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 17 септември 2019 г.

Конституционният съд в състав:

Заместващ председател: Гроздан Илиев

Членове: Георги Ангелов

Анастас Анастасов

Мариана Карагьозова-Финкова

Константин Пенчев

Филип Димитров

Таня Райковска

Надежда Желепова

Павлина Панова

Атанас Семов

Красимир Влахов

при участието на секретар-протоколита Полина Пешева разгледа в закрито заседание на 17 септември 2019 г. конституционно дело № 12/2019 г., докладвано от съдия Константин Пенчев.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията на Република България (Конституцията) във фазата по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 17.07.2019 г. по искане на пленума на Върховния административен съд за даване на задължително тълкуване на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията, във връзка с отговор на въпросите:

1. „Какво е действието на решението на Конституционния съд, с което се обявява противоконституционност на закон, по отношение на заварени правоотношения и висящи съдебни производства, с оглед

разпоредбата на чл. 151, ал. 2 изр. трето от Конституцията на Република България?";

2. „Какви са правните последици от решенията на Конституционния съд в хипотезата, когато се обявява за противоконституционен ненормативен правен акт решение на Народното събрание (НС) или указ на президента?" и

3. „При какви условия се проявява възстановителното действие на решение на Конституционния съд, с което се обявява за противоконституционен закон, изменящ или отменящ действащ?".

В искането е изложено, че с решение № 22 от 31.10.1995 г. по к. д. № 25/1995 г. Конституционният съд е дал задължително тълкуване на разпоредбата на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията, но по различен предмет, като е тълкувал конституционната разпоредба от друг аспект, отговаряйки на въпроса: „Какви са правните последици от решенията на Конституционния съд в хипотезата, когато се обяви за противоконституционен закон, изменящ или отменящ действащ, с оглед на чл. 151, ал. 2, изречение 3 от Конституцията?". Според вносителя това решение на Конституционния съд, не разглежда в пълнота всички правни последици от решенията, с които се обявява за противоконституционен закон или ненормативен акт на Народното събрание или президента, а само тези в конкретната хипотеза на зададения въпрос. Това тълкуване не дава отговор в останалите хипотези, предмет на настоящето искане за тълкуване.

Пленумът на Върховния административен съд обосновава нуждата от тълкуване на конституционната разпоредба и със съществуващата противоречива съдебна практика относно правните последици и действието на решенията на Конституционния съд, с които се обявява противоконституционност на закон, с оглед чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията спрямо заварените правоотношения и висящи съдебни дела. Съдиите от Върховния административен съд допълват, че в резултат на това различно възприемане на правните последици на решенията на

Конституционния съд, се стигна и до различно правоприлагане, което е в ущърб на обществото.

Необходимостта от тълкуване на разпоредбата на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията по въпроси № 2 и № 3, вносителят е обосновал със съществуващото в правоприлагащите органи съмнение и несигурност относно правните последици на решенията на Конституционния съд, в очертаните с тези въпроси хипотези и с оглед отсъствието на други конституционни разпоредби уреждащи тези правни последици. Според становището, изразено в искането, правните последици от обявяването на един правен акт за противоконституционен са различни за нормативните и за ненормативните актове. Нормативните актове не се прилагат от деня на влизане на решението на Конституционния съд в сила. При ненормативните актове приложението им се изчерпва с тяхното изпълнение, поради това, че имат еднократно действие. Оттук и различието в правните последици на решенията на Конституционния съд спрямо едните и другите видове актове, което налага тълкуването им.

Производството е във фазата за произнасяне по допустимостта на постъпилото искане по реда на чл. 19, ал. 1 ЗКС.

Искането е направено от субект на инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията, който може да сезира Конституционния съд да упражни правомощията си.

Даването на задължително тълкуване на разпоредби от Конституцията е в правомощията на съда съгласно чл. 149, ал. 1, т. 1 от нея.

По поставените в искането тълкувателни въпроси е изразено становище от вносителя. Изложени са съображения, обосноваващи необходимостта от исканото тълкуване на Конституцията.

В случая разпоредбата, предмет на отправеното от вносителя питане за абстрактно задължително тълкуване е конституционно значима относно правната сила и правното действие на решенията на Конституционния съд, с които се обявява противоконституционност на закон, с които се обявява

противоконституционност на ненормативен правен акт (решение на Народното събрание или указ на президента), както и относно условията, при които се проявява възстановителното действие на решение на Конституционния съд, с което се обявява за противоконституционен закон, изменящ или отменящ действащ. Относно точния смисъл на нормата на чл. чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията съществува неяснота, защото тя не отговаря изрично на поставените тълкувателни питання, което от своя страна е довело до различни тълкувания и противоречива съдебна практика. Обоснованият интерес за вносителя на искането от даването на задължително тълкуване на цитираната разпоредба следва от неяснотата ѝ и от различното възприемане на нормативното ѝ съдържание. С даването на задължително тълкуване на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията по поставените тълкувателни питання ще се изясни значим за развитието на конституционното правосъдие въпрос.

По искане за тълкуване на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията по предмета на поставените в искането въпроси, съдът не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост на направеното искане (чл. 21, ал. 6 ЗКС). Даденото предходно задължително тълкуване не е процесуална пречка за произнасяне по настоящето искане, защото е възможно една разпоредба да бъде тълкувана нееднократно, но само и единствено при условие, че няма повтораемост на питаннята и че се иска разкриване на смисъла ѝ от друг, различен ъгъл, от друга гледна точка или в друг контекст (в този смисъл вж. Решение № 8 от 1. 09. 2005 г. по к. д. № 7/2005 г. и др.).

Искането е направено в изискуемата от чл. 17, ал. 1 ЗКС писмена форма и съдържа реквизитите, предвидени в чл. 18, ал. 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС).

Предметът на искането по настоящето дело за задължителното тълкуване на конституционна разпоредба на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Основния закон е свързано с предмета на конституционно дело № 5/2019 г., допуснато за разглеждане по същество с определение на съда от 09.05.2019

г. по искане на тричленен състав на Върховния касационен съд за тълкуване на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията по въпроса: „Какви са правните последици от решенията на Конституционния съд, с които се обявява за противоконституционен закон с еднократно правно действие.". Исканията и по двете дела са за тълкуване на разпоредбата на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията, което обуславя необходимостта от тяхното обединяване и разглеждането на настоящото дело и к. д. № 5/2019 г. в едно производство, по което да се постанови общо решение. Конституционно дело № 12/2019 г. следва да бъде прекратено и присъединено към по-рано образуваното к. д. № 5/2019 г.

С оглед предмета на конституционното производство съдът приема, че като заинтересовани институции на основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС следва да конституира: Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, главния прокурор и Висшия адвокатски съвет.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС следва да бъдат отправени покани да предложат становища по предмета на делото до: Съюза на юристите в България, Съюза на съдиите в България, Българска съдийска асоциация и Асоциация на българските административни съдии.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС, следва да бъдат поканени да дадат писмено правно мнение по предмета на делото следните изтъкнати специалисти от науката и практиката: проф. д.ю.н. Васил Мръчков, проф. д-р Георги Близнашки, проф. д-р Даниел Вълчев, проф. д-р Димитрина Милкова, проф. д. н. Димитър Радев, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Пламен Киров, проф. д-р Снежана Начева, проф. д-р Тенчо Колев, проф. д-р Янаки Стоилов, доц. д-р Зорница Йорданова, доц. д-р Мартин Белов и доц. д-р Наталия Киселова.

По тези съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И

ДОПУСКА за разглеждане по същество искането на пленума на Върховния административен съд за даване на задължително тълкуване на чл. 151, ал. 2, изр. трето от Конституцията, във връзка с отговор на въпросите:

1. „Какво е действието на решението на Конституционния съд, с което се обявява противоконституционност на закон, по отношение на заварени правоотношения и висящи съдебни производства, с оглед разпоредбата на чл. 151, ал. 2 изр. трето от Конституцията на Република България?";

2. „Какви са правните последици от решенията на Конституционния съд в хипотезата, когато се обявява за противоконституционен ненормативен правен акт решение на Народното събрание (НС) или указ на президента?" и

3. „При какви условия се проявява възстановителното действие на решение на Конституционния съд, с което се обявява за противоконституционен закон, изменящ или отменящ действащ?".

КОНСТИТУИРА като заинтересовани институции по делото: Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, главния прокурор и Висшия адвокатски съвет, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се предостави 30-дневен срок от уведомяването да представят писмени становища по предмета на делото.

ОТПРАВЯ ПОКАНА ДО: Съюза на юристите в България, Съюза на съдиите в България, Българска съдийска асоциация и Асоциация на българските административни съдии, които могат в 30-дневен срок от

уведомяването и получаването на преписи от искането и от настоящото определение да предложат писмени становища по предмета на делото.

ОТПРАВЯ ПОКАНА да представят писмено правно мнение в същия срок до проф. д.ю.н. Васил Мръчков, проф. д-р Георги Близнашки, проф. д-р Даниел Вълчев, проф. д-р Димитрина Милкова, проф. д. н. Димитър Радев, проф. д-р Емилия Друмева, проф. д-р Пенчо Пенев, проф. д-р Пламен Киров, проф. д-р Снежана Начева, проф. д-р Тенчо Колев, проф. д-р Янаки Стоилов, доц. д-р Зорница Йорданова, доц. д-р Мартин Белов и доц. д-р Наталия Киселова.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането, на когото се предоставя възможност в посочения по-горе срок да представи допълнителни съображения.

ПРИСЪЕДИНЯВА к. д. № 12/2019 г. към к. д. № 5/2019 г. за съвместно разглеждане и решаване и прекратява к. д. № 12/2019 г.

ОПРЕДЕЛЯ за докладчик по к. д. № 5/2019 г. и съдия Борис Велчев.

Заместващ председател: Гроздан Илиев